

**Streszczenie rozprawy doktorskiej na temat:
„Autorski program nauczania czynności ruchowych
a poziom i jakość ich wykonania przez uczniów z autyzmem dziecięcym”**

Wstęp

Dzieci z autyzmem nie charakteryzują się jednym wzorcem rozwoju ruchowego. Często jednak stwierdza się występowanie u nich trudności m.in. z koordynacją ruchową, naśladowaniem i wykonywaniem celowych ruchów, planowaniem oraz integracją ruchową. Deficyty występujące w motoryce skorelowane są w dużym stopniu z deficytami behawioralnymi, komunikacyjnymi i społecznymi.

Cel badań

Celem nadrzędnym badań jest rozpoznanie zależności między zaplanowanym, usprawniającym motorykę działaniem edukacyjnym a poziomem wsparcia i jakością wykonania wybranych czynności ruchowych u uczniów z autyzmem dziecięcym.

Osoby badane i metody badawcze

Strategia, która została przyjęta dla realizacji celów badania, to metodologia badań ilościowych – umożliwiająca formułowanie ogólnych prawidłowości, odnoszących się do całej grupy badanej oraz strategia badań jakościowych – indywidualizujących wyjaśnienie poszczególnych przypadków badanych uczniów z autyzmem dziecięcym, co stanowi uzupełnienie przyjętej strategii o charakterze ilościowym. Zastosowaną metodą badawczą jest obserwacja uczestnicząca, bezpośrednia, przeprowadzona przez 5 sędziów kompetentnych. Jako narzędzie do zapisu obserwacji badanych posłużył autorski arkusz obserwacji czynności ruchowych, opracowany na podstawie protokołu notowania postępów w Programie Aktywności Knillów oraz karty zapisu osiągnięć w Programie Treningu Aktywności Motorycznej (MATP). Obserwacja objęła wykonanie 23 konkurencji Dnia Treningowego MATP Olimpiad Specjalnych.

Badaniem zostało objętych 18 dzieci (13 chłopców i 5 dziewcząt) w wieku 8 – 12 lat z diagnozą specjalistyczną – autyzm dziecięcy i niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym i znacznym.

Dla realizacji celów badań zaprojektowany został autorski program nauczania czynności ruchowych. Realizowany był w ramach lekcji wychowania fizycznego i rewalidacji przez ruch,

i trwał 32 tygodnie. Autorski program nauczania czynności ruchowych powstał na podstawie Programu Treningu Aktywności Motorycznej (MATP) Olimpiad Specjalnych.

Wyniki i wnioski

Stwierdzono, że wśród badanych uczniów z autyzmem dziecięcym wystąpił efekt uczenia się. Świadczą o tym pozytywne zmiany w poziomie wsparcia podczas wykonania czynności ruchowej, jak i dodatkowe korzystne zmiany w aspektach zachowania: uczestniczeniu i uwadze.

Zaobserwowano istotną statystycznie dla większości czynności ruchowych współzależność między poziomem wsparcia podczas wykonywania czynności ruchowych a takimi aspektami zachowania jak: uczestniczenie oraz uwaga na każdym etapie eksperymentu. Stwierdza się, że im większy jest stopień uczestniczenia, kiedy to uczeń jest zdolny do podjęcia inicjatywy (uczestniczenie) oraz dłuższy jest czas jego koncentracji (uwaga), tym bardziej jest on samodzielny podczas wykonywania czynności ruchowej.

Zmiana w obszarze zachowania dzieci z autyzmem dziecięcym może umożliwić efektywniejsze korzystanie z proponowanych aktywności ruchowych, co sprzyja budowaniu podstaw do usprawniania motorycznego i czerpania wszelkich korzyści z tego procesu.

Stwierdzono, że uzasadnione jest projektowanie autorskich programów nauczania dla uczniów z autyzmem dziecięcym, które konstruowane będą na podstawie wnikliwej analizy potrzeb i możliwości każdego ucznia. Tylko wtedy można wyznaczyć adekwatne do ich rozwoju cele.

Słowa kluczowe: autyzm, niepełnosprawność intelektualna, aktywność fizyczna, motoryczność

12.05.2020, Aleksandro Sadziak